

بارم

۱. آیات قرآن و حدیث

- الف. آیه شریفه «... مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا» ناظر بر چه مطلبی است؟ ۲ مرتبه / ۵
- ب. آیه شریفه «مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ» به کدام سنت اشاره دارد؟ ۶ مرتبه / ۵
- پ. با تدبر در آیه شریفه «أَقَمْنَ أَنْسَسَ بُنْيَانَهُ عَلَى تَقْوَى مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٍ أَمْ مَنْ أَنْسَسَ بُنْيَانَهُ عَلَى شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ» به سؤال‌های زیر پاسخ دهید..... ۸ مرتبه / ۵
- ۱) زندگی محکم و استوار بر چه پایه‌هایی بنا می‌شود؟
- ۲) مقصود از بنای زندگی بر لبه پرتگاه چیست؟
- ۳) چرا خداوند کسانی را که زندگی خویش را بر لبه پرتگاه بنا کرده‌اند، ظالم نامیده است؟ اینان در حقیقت به چه کسانی ظلم کرده‌اند؟ ۸ مرتبه / ۱

۲. درستی یا نادرستی گزاره‌ها

- الف. خداوند این‌گونه یقین کرد که انسان کارهایش را با اختیار انجام دهد و کسی نمی‌تواند از اختیار، که ویژگی ذاتی اوست، فرار کند..... ۵ مرتبه / ۵
- ب. آموزش گناهان با توبه، حفظ آبروی بندگان گناهکار و پذیرش عبادت اندک نمونه‌هایی از توفیق الهی است..... ۶ مرتبه / ۵
- پ. با توبه همه گناهان حتی شرک هم آمرزیده می‌شود..... ۷ مرتبه / ۵
- ت. نوع اجزا و عناصر فرهنگی هر جامعه نشان دهنده درجه و میزان ارزشمندی و تعالی آن جامعه است..... ۸ مرتبه / ۵
- ث. رسول خدا (ص) در کنار دعوت به توحید، افق نگاه انسان‌ها را از محدوده زندگی دنیایی فراتر برد و به مبارزه با تبعیض نژادی پرداخت..... ۹ مرتبه / ۵
- ج. افزایش توان علمی بشر و دستیابی به ابزارهای نوین، توانایی بشر را برای بهره‌برداری از منابع طبیعی افزایش داد و به بهبود ساختار طبیعی محیط زیست انجامید..... ۱۰ مرتبه / ۵

۳. جملات کامل کردنی

- الف. برای یک انسان موحد جهان معنای خاص خود را دارد. از نظر او هیچ حادثه‌ای در عالم نیست..... ۳ مرتبه / ۵
- ب. ارتباط دقیقی میان ایمان به خدا و برقرار است..... ۴ مرتبه / ۵
- پ. انسان‌ها بسیار مهم‌تر از حقوق مادی آنان است..... ۷ مرتبه / ۵
- ت. فرهنگ و تمدن امروزی بشر براساس شکل نگرفته و بسیاری از عادت‌ها و رفتارها با دستورات دینی در تعارض است..... ۸ مرتبه / ۵
- ث. رسول خدا (ص) فرمود: «طلب علم بر هر مرد و زن مسلمان است..... ۹ مرتبه / ۵
- ج. از زمانی که ساخته شد، تولید انبوه نیز آغاز گردید..... ۱۰ مرتبه / ۵

۴. سؤالات کوتاه پاسخ

- الف. پیامدهای مثبت و منفی تمدن جدید را در حوزه علم نام ببرید..... ۱۰ مرتبه / ۱
- ب. اولین آیتی که بر رسول خدا (ص) نازل شد درباره چه موضوعی است؟ ۹ مرتبه / ۱
- پ. ایجاد پایگاه‌های اینترنتی و شبکه‌های اجتماعی در فضای مجازی چه حکمی دارد؟ ۸ مرتبه / ۱/۵
- ت. چگونه می‌توان از گسترش و ماندگاری انحراف‌های اجتماعی جلوگیری کرد؟ ۷ مرتبه / ۱
- ث. جامعه توحیدی در یک نظام اجتماعی از چه ویژگی‌هایی برخوردار است؟ ۳ مرتبه / ۱

۵. سؤالات تشریحی

- الف. آیا می‌توان به ذات خداوند پی برد و چستی او را مشخص کرد؟ ۱ مرتبه / ۱
- ب. استفاده از ابزارها و آلات موسیقی برای اجرای برنامه‌های فرهنگی چه حکمی دارد؟ ۸ مرتبه / ۱/۵
- پ. ملاصدرا فیلسوف بزرگ اسلامی درباره هماهنگی میان دین و تفکر عقلی چه می‌گوید؟ ۹ مرتبه / ۱/۵
- ت. چهره عقلانی و منطقی دین اسلام را ترسیم کنید..... ۱۰ مرتبه / ۱/۵

۵. «سؤالات تشریحی»

الف. انسان خداشناس می‌داند که فقط با زندگی در یک جهان قانونمند که پشتوانه آن علم و قدرت خداست، وی امکان حرکت و فعالیت دارد؛ زیرا با زندگی در چنین جهانی است که او می‌تواند قوانین حاکم بر جهان هستی و خلقت را بشناسد و برای رفع نیازهای خود از آن‌ها استفاده کند و به هدف‌های خود برسد. به عبارت دیگر، او در جهانی زندگی می‌کند که قدر و قضای الهی بر آن حاکم است.

ب. وقتی انسان کار نیکي انجام می‌دهد، خداوند به فرشته‌اش فرمان می‌دهد که فوراً آن را ثبت نماید؛ اما وقتی گناهی مرتکب می‌شود، از فرشته خود می‌خواهد صبر کند تا بنده‌اش توبه کند و جبران نماید و در صورتی که بنده توبه نکرد، آن گناه را ثبت نماید. همچنین خداوند عمل نیک را چند برابر پاداش و کار بد را فقط به اندازه خودش جزا می‌دهد.

پ. هر دستور خداوند، علت‌ها و دلایل خاص خود را دارد که «حکمت» آن، حکم و دستور نامیده می‌شود. گاهی ما حکمت برخی از دستورات خداوند را می‌دانیم و گاه از آن‌ها مطلع نیستیم. گاهی هم از علوم مختلف کمک می‌گیریم تا حکمت آن را به دست بیاوریم. این یک تلاش خوب و ارزشمند است.

ت. نیاکان ما در جهان اسلام توانسته‌اند علوم و دانش بشری را از چند شاخه محدود به پانصد شاخه برسانند و این، به معنای توسعه زیاد علم بود که ناچار بودند آن را شاخه‌شاخه کنند و به صورت تخصصی بدان پردازند. شوق آن‌ها سبب شد که در بسیاری شهرها در کنار هر مسجد، مدرسه‌ای نیز بنا کنند. در آن روزگار، دانشجویان اروپایی برای تحصیل به دانشگاه‌های اسلامی می‌شتافتند و پادشاهان آنان، برای معالجه به بیمارستان‌های مسلمانان مراجعه می‌کردند.

پاسخنامه آزمون دهم

۱. «آیات قرآن و حدیث»

الف. توحید در ولایت

ب. سبقت رحمت بر غضب

پ. ۱) بر پایه تقوای الهی و خشنودی خدا

۲) کسانی که زندگی خود را بر مبنای احکام دینی نساخته‌اند.

۳) این افراد چون زندگی خود را بر مبنای احکام الهی بنا نمی‌کنند، مرتکب گناه می‌شوند و با انجام گناه به خود ظلم می‌کنند.

۲. «درستی یا نادرستی گزاره‌ها»

الف.

ب. موارد ذکرکننده نمونه‌هایی از سبقت رحمت خدا بر غضب اوست.

پ.

ت.

ث. زیرا رسول خدا (ص) افق نگاه انسان‌ها را بعد از دعوت بر یکتاپرستی فراتر برد و آنان را با زندگی در آخرت آشنا کرد.

ج. زیرا این امر در نهایت به دلیل افراط در بهره‌برداری از منابع طبیعی به تخریب محیط‌زیست انجامید.

۳. «جمالات کامل کردنی»

الف. بی‌حکمت

پ. حقوق معنوی

ث. فریضه

ب. اخلاص

ت. دستورات دینی

ج. ماشین آلات صنعتی

۴. «سؤالات کوتاه»

الف. آثار مثبت: ۱- رشد سریع علم ۲- توانایی بهره‌مندی بیش‌تر از طبیعت (ب) آثار منفی: ۱- مصرف‌زدگی ۲- نابودی طبیعت ۳- علم‌زدگی

ب. پیامبر اکرم (ص) آمد تا جامعه را متحول کند و مردم را به سوی زندگی مبتنی بر تفکر و علم سوق دهد. اولین آیاتی که بر رسول خدا (ص) نازل شد و آغازگر رسالت وی بود، درباره دانش و آموختن بود.

پ. اگر به‌منظور اشاعه فرهنگ و معارف اسلامی و مقابله با اندیشه‌های کفرآمیز و ابتذال اخلاقی باشد، مستحب است و در مواردی واجب، افرادی که توانایی علمی، فنی و مالی آن را دارند، باید به ایجاد آن مبادرت ورزند.

ت. انحراف‌های اجتماعی باید در همان مراحل ابتدایی خود اصلاح شوند تا گسترش نیابند و ماندگار نشوند.

ث. از تفرقه و تضاد دوری می‌کند و به سوی وحدت و هماهنگی حرکت می‌نماید و این وحدت و هماهنگی را با تمسک به توحید و یکتاپرستی و قرار گرفتن در سایه حکومت الهی می‌توان به‌دست آورد، نه با تمسک به ظالمان و حکومت‌های غیرالهی.

۵. «سؤالات تشریحی»

الف. موضوعاتی که می‌خواهیم درباره آن‌ها شناخت پیدا کنیم، دو دسته‌اند: دسته اول موضوعاتی هستند که در محدوده شناخت ما قرار می‌گیرند، مانند گیاهان، حیوانات و کیهان‌ها. ذهن ما توان و گنجایش شناسایی فهم چستی و ذات چنین موضوعاتی را دارد؛ زیرا همه آن‌ها اموری محدود هستند. دسته دوم موضوعاتی هستند که نامحدودند و ذهن ما گنجایش درک آن‌ها را ندارد؛ زیرا لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است. در واقع، ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم.

خداوند حقیقتی نامحدود دارد. بنابراین با این‌که ما به وجود خداوند به‌عنوان آفریدگار جهان پی می‌بریم و صفات و اسماء او را می‌توانیم بشناسیم؛ اما نمی‌توانیم ذات و چستی او را دریابیم.

ب. حلال و جایز است.

پ. نمی‌شود قوانین این دین بر حق الهی که چون خورشید روشن و درخشان است، با دانش استدلالی یقینی مخالفت داشته باشد. نیست‌باد آن فلسفه‌ای که قوانینش با کتاب و قرآن و سنت رسول خدا (ص) و ائمه اطهار (ع) مطابقت نداشته باشد.

ت. میان یک پیام و روش تبلیغ آن باید تناسب منطقی و معقول برقرار باشد. حق را نمی‌توان با روش‌های نادرست به دیگران رساند. دین اسلام یک دین منطقی و استدلالی است و هر آموزه و حکم آن براساس حکمت الهی تنظیم شده است. چنین دینی را نمی‌توان با تعصب‌های جاهلانه یا با روش‌های فریبکارانه تبلیغ کرد و نظر مردم را به سوی آن جلب نمود.

پاسخنامه آزمون یازدهم

۱. «آیات قرآن و حدیث»

الف. ۱) پرستشی که از روی ایمان باشد، چه هنگامی که خیر به او برسد و چه هنگامی که بلایی به او برسد، در هر دو حالت رو به خدا است؛ اما پرستشی که از روی تردید باشد، به هنگامی که خیر برسد، رو به خدا است؛ اما اگر بلایی برسد، از خدا رویگردان می‌شود.

۲) افرادی که به یقین رسیده باشند، روش متفاوت در برابر خیر و شری که به آن‌ها می‌رسد، در پیش نمی‌گیرند؛ چرا که در توحید عملی ضعف ندارند؛ اما کسانی که تردید دارند، روش متفاوت در برابر خیر و شری که به آن‌ها می‌رسد، اضطراب می‌گیرند؛ چرا که در توحید عملی دچار ضعف هستند.

پاسخ به سؤالات شما

چگونه می‌توان خدا را دید؟

رؤیت خداوند با چشم غیرممکن است؛ زیرا چشم ساختار مادی و جسمانی دارد و فقط از اشیا می‌تواند عکس‌برداری کند، آن‌هم اشیا بی‌طیف نوری قابل درک برای چشم را منعکس کنند. بنابراین چشم حتی توانایی دیدن همه اشیا مادی را ندارد، چه برسد به موجودات غیرمادی. بنابراین خداوند را نه تنها در این دنیا نمی‌توان با چشم مادی دید، بلکه در آخرت نیز نمی‌توان او را با این چشم مشاهده کرد. اما نوعی از دیدن وجود دارد که به وسیله قلب صورت می‌گیرد و دیدن خدا به چشم دل و قلب ممکن است، چه در این دنیا و چه در دنیای آخرت.

یگانه بهمتا

درس ۲

۱- آیات: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ؛ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ {۱} اللَّهُ الصَّمَدُ {۲} لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ {۳} وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ {۴}﴾
ترجمه: «بگو او خدایی است یکتا، خدای بی‌نیاز است، نزاده و زاده نشده است و هیچ کس همتای او نیست.»
پیام: همه مراتب توحید را در بر می‌گیرد.

۲- آیه: ﴿قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهُ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾
ترجمه: «بگو پروردگار آسمان‌ها و زمین کیست؟ بگو خداست، بگو آیا غیر از او سرپرستانی گرفته‌اید که حتی اختیار سود و زیان خود را ندارند؟ بگو آیا تاریکی‌ها و روشنایی برابرند؟ یا آن‌ها شریک‌هایی برای خدا قرار داده‌اند که آن شریکان هم مثل خداوند، مخلوقی خلق کرده‌اند و خلقت‌ها بر آن‌ها مشتبه شده است و از این‌رو شریکان را نیز مستحق عبادت دیده‌اند؟ بگو خالق همه چیز خداوند است.»
پیام: آن‌جایی که صحبت از (رب) می‌شود به ربوبیت الهی اشاره شده است (توحید در ربوبیت) و آن‌جایی که از ﴿من دونه اولیاء﴾ صحبت می‌شود به شرک در ولایت اشاره شده است و از آیه ﴿خالِقُ كُلِّ شَيْءٍ...﴾ توحید در خالقیت استنباط می‌شود.

۳- آیه: ﴿وَإِلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾
ترجمه: «آن‌چه در آسمان‌ها و آن‌چه در زمین است، از آن خداست.»
پیام: توحید در مالکیت

۴- آیه: ﴿... مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا﴾
ترجمه: «آن‌ها هیچ ولی و سرپرستی جز او ندارند و او در فرمانروایی خویش کسی را شریک نمی‌سازد.»
پیام: توحید در ولایت

۵- آیه: ﴿قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ أَعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَهُوَ رَبُّكُمْ كُلِّ شَيْءٍ﴾
ترجمه: «بگو: آیا جز خدا پروردگاری را بطلبیم، درحالی‌که او پروردگار همه چیز است؟ ...»
پیام: توحید در ربوبیت

مقدمه

۱- مهم‌ترین اعتقاد دینی توحید و یکتاپرستی است. در اسلام بدون اعتقاد به توحید هیچ اعتقاد دیگری اعتبار ندارد.

۲- توحید مانند روحی در پیکره معارف و احکام دینی حضور دارد.

۳- توحید به معنای اعتقاد به خدای یگانه است. یعنی خدا بی‌همتاست و شریکی ندارد.

توحید و برخی مراتب آن

توحید به معنای اعتقاد به خدای یگانه است، یعنی خدا بی‌همتاست و شریکی ندارد و این اصل بیانگر اصل و حقیقت توحید است. «با گفتن ﴿لا اله الا الله﴾ تمام احکام و حقوق اسلامی فرد به رسمیت شناخته می‌شود.»